

Töölise Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu Häälkandja

Nr. 10

15. september 1928

I aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Aastas 120 senti
 6 kuu peale 60 "
 3 " " 30 "
 1 " " 10 "
 Tellimisi võtavad vastu kõik
 postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 2 korda kuus.
 Aadress: Tallinn, V. Pärnu mnt. 31.
 Üksik number 5 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lehekülj. 20 kr
 $\frac{1}{2}$ " 10 "
 $\frac{3}{4}$ " 6 "
 $\frac{1}{8}$ " 3 "
 Teksti ees ja testis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) E. Joonas. Kas põllutööline on proletaarlane. — 2) J. Klesment. Streigid Eestis. — 3) Tee sotsialismile. — 4. Kui suur peab olema töölise palga alammäär Eestis. — 5) Soome ametiühingud jõudsasti arenenud. — 6) Saksamaa üldise ametiühingute liidu kooli asutamist Bernaus. — 7. Töölise pank nõuab sissepääsu Berliini börsile. — 8) Rootsi töölised võitluste eel. — 9) Teateid ametiühingutest.

Kas põllutööline on proletaarlane?

Organiseerimistöö tingimustest maal.

E. Joonas.

Tööliskümne eesmärgiks on koondada kõiki palgatööd elavaid rahvafilte töölisühingutesse. Nagu eelmistes numbrites nägime, kulutavad organisatsioonid jaks õige suuri rahajumme ning üsna tagajärjerikkalt. Kui aga lähemalt vaadata organisatsioonide liikmete arvu muutumist, siis selgub, et järjekindlalt kasvavad peaaegu kogu tööstustöölise ühingud, kuna põllutöölise organisatsioonid arenavad õige vähe.

Millega jeda seletada?

Kodanlikud lehed rõhutavad, et põllutöölise koondamine ametiühingutesse olla kunstlik, karvupidi kistud nähtus. Põllutööline ei olla üldse proletaarlane jaks mõttes nagu jeda jona on hakatud tarvitama tööliskümne. Põllumees ja tööline, ütlevad nad, töötavad üheskoos narmel, jageli jöövad ühte ja sama toitu ühes ja jama lauas, töölise magamis-aste ja eluruum on pea sama mis peremehele. Mõlemad nad on ühtewiisi töölised ja sellepärast ei saa palgalist pidada põllutööstuses veel proletaarlasjaks. Aga teatavatel aladel minna põllutöölise ja peremehe huvid hoopis ühte. Põllutöölisele maksetakse enamasti taju natuuras (wiljas). Tahab tööline oma wiljapalka teha rahaks, jaks on ta sellest huvitatud,

et wiljahind oleks kõrgem. Sama huvi on enesjtmõistetavalt ka põllumehele. Sellepärast, — lausuvad kodanlikud agitaatorid — peavad põllumees ja põllutööline jammuma kästikäs, iiksteist toetama, et kaitsta omi ühiseid huvidest tarvitajate vastu, sellest suurema oja moodustavad linmatöölised. Siit teha järeldus: põllutöölise ja tööstustöölise huvid on vastolus, nad ei saa ühtewiisi võtta oja ametiühinguliseist liikumiseist.

Keeqi ei hakka muidugi vaidlema selle vastu, et põllutöölisel tuleb tegutseda teist-juugustes tingimustes kui wabrikutöölisel, kuid sellest ei saa ometi järeldada, nagu oleksid nad vastupidiste huwidega. Kui põllutööline töötab, jöob ja elab ühes peremehega, jaks ei wii jee teda veel peremehele lähemale, ega tajanda wafolusid, mis on palgalise ja ette- wõtjld wahel. Söögu nad ühest kausist ja magagu nad kas wõi ühes moodis, töölise huwiks jääb saada suuremat töötaju ja paremaid töö-tingimusi, jeda enam, et peremehega ühes töötades on töölise kurnamine jinn suurem, kui ühelgi teisel majandusalal. Samuti kannatab põllutööline nende kapitalistliku korra pahede all, mis on üldised kõikidele palgatöölisele — äärmine kindlusetus ja alatafa ühwardam tööpuudus.

Kõigest sellest tohib ometi järeldada, et põllutööliline on samajugune proletaarlane, nagu iga teinegi palgaline, ükskõik misjuures alal nad oma tööhõudu ettevõtjale on sunnitud miinima. Kõikide nende huvid langewad ühte, sejt kõik nad peawad mõitkema, kui tahawad saada paremaid töö- ja palgatingimusi. Sellepärast peab põllutööliline samuti kui wabrikutöölilinegi koonduma ametiühingutesse, et ühel jõul kaitsta oma huwisiid.

Seda huwide ühtlust ei saa kõigitada asjaolu, et põllutööliline mõningatel juhusel esineb oma naturaalsalga realiseerimisel wilja müüjana. Põllutöölise naturaalsalg on niuwõrd wäike, et see waeuvalt jatkub perekonna toitmiseks; müügiiks jääb üle wabest õige wäiksel osal neist ja seejuures määr, mis ei wääri üldse tähelepanu. Ei saa sellepärast tõsijelt kõnelda põllutöölise kui müüja ja wabrikutöölise kui ostja huwide wastoluist. Sellest wõidakse teha juttu ainult sibiliku tagamõttega — kühwata waenu nende kahje töölistiigi wahel. Tegelikult ei anna aga seegi kibutustõõ tagajärgi, sejt kapitalistlik furnamisüsteem annab end igalpool ühtewiisi tunda ja sunnib palgalisi ühte hoidma.

Kui aga põllutöölise organisceerimistõõ ei edene soowitama kiirusega, siis seks on hoopis isefugused põhjused. Tõõtades üksi wõi paarifolmekesi ühes peremehega, jätub tööline peremehe isikliku mõju alla, mille tõttu teda on raske tõmmata organisatsiooni. Üleliia piif töõpäew, samuti nõrk omawaheline läbikäimine naabrusestõõ tööliste hulgaga mõjub takistawalt organisceerimistõõle.

Kõikide maade ametiühinglased nurrawad pead ja õhward abinõusid, kuidas saada üle neist raskustest.

Paljude nurjaminefute ja pettumiste järele leiab aset meendumus, et põllutöölise foondamiseks on tarwis teha töõd kahes suunas. Põllutöölise ametiühing peab murdma peremehe autoriteedi ja päästma tööliste ta mõju alt. See on samutataw sel teel, kui ametiühing leiab kohapeal ühe ligupeetud isiku ja walmistab selle ette ametiühinguliseks tegemiseks. Misjuures usaldusmees muutub peagi põllutöölisele uueks autoriteediks ja õskab warsti foondada oma ümber laiataipaijatud tööliste pere.

Teiseks tuleb ametiühingul teha hoolfasti haridustõõd põllutöölise keskkel, et neis teftada jeda ühistunnet, mille wabrikutöölised, tõõtades hulgakaua ühes ruumis, omandawad nagu iseenejelt.

Seejuures töõ nõuab küll palju waewa ja hoolt, aga ta wiib õidsti kindlasti sibile. Seda oleme näinud omadest fogenustestki. Kus kohapeal leidub agar tegelane, seal foonduwad hulgad ta ümber ja seal tehakse ka intensiimijelt töõd.

Warsti lõpeb põllutõõ hooaeg. Tõõlistest oja wallaneb täiesti, teisel osal aga jääb sügijestest töõdest wähe enam aega üle. Üleriikliku maatõõrahwa ühijuse osakonnad astugu ühijuse keskjuhatuslega läbirääkimistesse organisceerimistõõ korraldamise üle, nõnda et eeltõõdega jõutaks warakult walmis ja hilisfugijel wõiks alata üle terve maa süstemaatiline propaganda. Meie oleme kindlad, et uue põllutõõaasta alguseks fundetakse sel teel üleiriikliku maatõõrahwa ühijuse osakondade listmete arwu tuntawalt suurendada ning nende waimlist tajapinda tugewasti tõõsta, mis on ühtlasi kindlustuseks, et ühing omandab edukaks töõks tarwiliku piifimuse.

Streigid Eestis.

Järeldusi statistilistest andmetest.

3. Klesment.

1922. aastast kuni 1927. aastani on Eesti töõstusetteuõtetes üldse olnud 101 streigi juhtumist, mis pea kõik majanduslikud streigid, kuna poliitilisi streike on olnud ainult 3, neist 1922. aastal — 2 ja 1925. aastal 1.

Kõige rohkem streike oli nii streigijuhtumuste kui ka streikijatearwu poolest 1923. aastal: 34 streiki, streikijid 2822 töõlist ja töõtunde läks kaduma 70.007½ ehk keskmi-

jelt iga streikija kohta 24,8 tundi. 1922. aastal oli streike 25, streikijid 2833 töõlist ja töõtunde läks kaduma 22.113½, iga streikija kohta alla 8 tunni.

1924. langeb streigijuhtumiste arwu peale; streikiwaid töõlisti on 1259. Streigid on aga kestuwamad, kuna töõtunde kaduma läks 42.170, iga töõliste peale 33,5 tundi.

1925. aastal langeb streikide arwu suuresti, kuna majanduslik kififus tööliste hulgas

nii juures on läinud, et töölistel streigi kaudu enam võimalik ei ole oma palgaolude ja muude majanduslike tingimuste parandamist läbi juruda. Samuti võtab tööliselt streikimise võimaluse tööpuudus, kuna ettevõtjail streigi korral võimalus oleks streikijaid ajetada töötatöölistega.

1926. aastal on ainult 7 streigi juhtumist, streikijaid on 319 ja kaduma läheb töötunde 9051, mis iga streikija peale keskmiselt väljaga teel 28,3 tundi, j. o. niijama palju kui 1925. aastalgi.

1927. aastal on streigi juhtumiste arv ainult 3, streigib 168 töölislit ja kaduma läheb 24.424 töötundi, j. o. rohkem kui 1922. aastal 2833 streikija juures. Streikide määrtuse poolest on 1927. a. rekord aastaks, kuna iga streikija kohta keskmiselt kaduma läheb 145,4 töötundi.

Suurem streik oli 1927. a. Näpina paberivabrikus, kus streikijid 71 töölislit terwelt 40 päeva.

Kui võrrelda streikijate töölisete arvu streikivais ettevõtetes töötavate töölisete üldarvuga, jaame järgmise pildi.

1922. a. streigib 6033 töölisest 2833, ehf 47%; 1923. a. on streikijaid 8636 töölisest 2832, ehf 32%; 1924. a. 2391 töölisest 1259, ehf 53%; 1925. a. 3387 töölisest 1621, ehf 42%; 1926. a. 2535 töölisest 319, ehf 12%; 1927. a. 184 töölisest 168, j. o. 91%.

Näeme, et streikijate töölisete arv võrreldes töölisete üldarvuga 1922. aastast kuni 1925. a. kõigub 32% ja 53% vahel, olles kõige suurem 1924. aastal (53%). 1926. aastal on streikijaid ainult 12%. 1927. aastal streigivad aga pea kõik töölised (91%).

1927. a. on küll streikide ja streikivate töölisete absoluutne arv võrreldes 1922—1925. aastatega õige väikene, kuid streigid on kannud piisvat iloomu (kaduma läinud töötundide arv on 5-kordne võrreldes 1923. ja järgn. aastatega), samuti võttis streikidest õja terwelt 91% töölisest. Majanduslikud rasvused on töölistel niivõrd juu-

red, et streiginõitlustele otjustatakse ajuda ainult kõige viimastel juhtumistel, kus juures aga streikima ajuvad juba pea kõik töölised ning streigid määrtavama iloomu omavad.

Ka streikide tulemused olid 1927. aastal võrdlemisil joodjad, kuna jël aastal olud 3 streiki lõppejid kõik töölisete mõiduga, jelt töölisete nõudmised täideti täiesti ühel juhtumisel, kahel juhtumisel aga õjalijelt.

Üldje on kune aasta jooksul töölisete nõudmised streikide puhul täielikult täitmisil leidnud 26 korral, õjalijelt 43 korral, kuna töölised kaotanud on 30 korral.

Aastate järgi lõppes töölisete mõiduga 1922. a. 7 streiki, õjalise mõiduga 5 streiki, kaotusega 11 streiki; 1923. a. mõitid töölised täielikult 3 streiki, õjalijelt 22, kaotajid 9; 1924. a. täielik mõit 5 korral, õjaline 4 korral, kaotus 6 korral; 1925. a. täielik mõit 7 korral, õjaline 7 korral, kaotus 3 korral; 1926. a. täielik mõit 3 korral, õjaline 3 korral, kaotus 1 korral ja 1927. a. täielik mõit 1 korral, õjaline 2 korral, kaotusi ei olnud.

Reist andmetest mõib teha järelduse, et Eesti töölised streigi mõitlustele on õjanud anda oma jõudu kindlalt kaaludes, jelt kaotustega lõppenud streike on ainult $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{3}$ streike on aga lõppenud töölisete mõiduga. Viimajel kolmes aastal on kaotustega lõppenud ainult $\frac{1}{7}$ streike, mõidetud $\frac{6}{7}$ -ffu.

Teisiks aga jëlgeb, et viimastel aastatel töölisestel streigi võimalused ära on võetud. Palgaolud on halvemaks läinud, töölised ei junda enam streikida, streigi kapitali meie töölisestel ei ole. Meie praegu jelles oluforras, kus riik töölisete palgaolude korraldamisel hii-resti wahale peab astuma ja palgamäärad kindlaks määrama. Töölisete enda tiivad palgaolude parandamise läbiviimiseks majandusliku mõitluste — streigi — teel on ära lõigatud.

Palgaolude korraldamisil valitsuse ja riigifogu poolt ootavad töölised juba ammu, kuna muidu neid varitseb väljajuremine.

Tööline!

Oled Sa juba ametiühingu liige?

Ainull ametiühingu kaudu mõid oma elutingimusi parandada!

Tee sotsialismile.

Majandusdemokraatia kaudu.

Saksa ametiühingute kongressi seisukoht.

Käesoleva kuu algul Hamburgis ärapeetud Saksa Ametiühingute üldliidu kongress, nagu meil warem juba teatatud, pühendas juurima tähelepanu majandusdemokraatia teostamise küsimusele. Pärast põhjalikku Naphtali referaati mõeti majandusdemokraatia üle väga elawalt sõna, ning kongressi lõpulik seisukoht määrati kindlaks järgmise resolutsiooni wastuwõtmisega:

„Lähtudes teadmiseist, et töölisklassi heaäkäigaks on tarwis peale alaliselt esirinnas seiswa ametiühingulise wõitluse palga- ja tööolude parandamise eest weel majandusjüsteemi ümberkorraldamine, algatab 13 Saksa ametiühingute kongress uuesti majanduse demokraatiseerimise nõudmise.

Nagu juba Nürnbergi kongressil aastal 1919. rõhutatud, peawad ametiühingud sotsialismi rahwamajandusliku organisatsiooni kõrgemaks wormiks, wõrreldes kapitalistliku majanduskorraga. Majanduse demokraatiseerimine wiib sotsialismile. Näidata selgesti seda teed ja juhtida majanduslikku ning ühiskondlikku arenemist jellel teel, on ülesanne, mida peawad täitma ametiühingud esijoones. Majandusjüsteemi ümberkorraldamine ei ole mitte kange tulewiku siht, waid päewast-päewa edasijammanu arenemisprotsess. Selles arenemisprotsessis on tekkinud organiseeritud tööliskonnale mitmesugused ühiskülesanded.

Majanduse demokraatiseerimine tähendab kõrvaldada jamm-jammult seda wõimu, mis rajatud kapitali omandusele ja ümberkorraldada kapitalistide huwides tegutsewad majanduse juhtiwad organid üldse huwisid kaitsewateks organideks. Majanduse demokraatiseerimine oleneb kapitalismi ehituse järkjärguliseist filmnähtawast muutumisest, mis wiib kapitalistlikkude ühiskütemõtete juurest organiseeritud monopolkapitalismi juure. Selle tagajärjel ärkawad ka organiseeritud tööliskonnas ja poliitilis-demokraatlikult organiseeritud ühiskonnas wastasjõud, mille tegewus on juhitud ettemõtjaskonna majandusliku autokraatia wastu ja on annud ka juba tagajärgi. Elulise tähtsusega majandusharud lähewad järjeist suuremal määral juba tänapäewal erakapitalistide käest awalikkuse waldamisele. Töötingimused ei olene

enam üffi turu seisuforrast, mis jeni tähendas töölisele orjapõlwe.

Tööolusid mõjutawad järjeist kaswawad ametiühingud ja seadused, mida demokraatiseeritud riik on sunnitud andma kurnamise wabaduse piiramiseks. Ka omandusõiguse muutmise algidud on juba nähtawad.

Nende uuduste esimesed sammud kergendawad töölisklassil edaspidi kiiremalt edasi wiia majanduse demokraatiseerimist. Rahetugusel teel wõiwad siin kaasaadata ametiühingud. Ühest küljest tuleb awaldada surwet seadusandlusele ja walitjusele. Seda suudetakse läbiwiia ainult sel juhul, kui töölise ametiühinguline ja poliitiline mõju ja wõim on demokraatlikus riigis küllalt tugew. Teisest küljest tuleb ehitada uufi demokraatlikke majandusworme, mis teostatawad töölise eneste kaudu, riigi abi tarwitamata.

Kõigi nende ülesannete ja nõudmiste hulka kuuluwad ka kollektiivse tööõiguse ja sotsiaalse töökaitse wäljaarendamine ning sotsiaalkindlustuse omawalitjuse üleschitamine, töölise kaasotsustamise õiguse laiendamine ettemõttes, töölise esinduse korraldamine pariteetisel alusel kõikides majanduspoliitilistes ajutustes, ametiühingute täielikul kaastegeuwel kontrolli sissechitamine monopolides ja kartellides, tööstusharude kokkuliitmine omawalitjuseliku põhimõtte alusel, ühiskondlikkude ettemõtete wäljaarendamine, põllumajandusliku walimistuse ebendamine ühistegelisel alusel ja kutsekoolide abil, ametiühinguliste ja ühistegeliste ettemõtete arendamine ning kodanluse monoli kaotamine hariduslikul alal.

Nende ülesannete teostamine ei paranda üffi töölisklassi waimlikke ja majanduslikke elutingimusi, waid ühtlasi tõstab ka üldse elutingimused kõrgemale astmele, wabastades majanduse erakapitali kasupüüete mõjust.

See wõitlus uue majanduskorra eest on juba tagajärjerikkam, mida kindlamini töölisklass ühte hoiab ja mida üksmeelsemalt ta wõitleb oma sihi saawutamise eest. Selle wabastuswõitluse raamiks on need ühingud, kelle lippude all tööliskond on jeni sammunud wõidust wõiduni, need on tööliskonna poolt tööliskonna eneste huwides asutatud ametiühingud.“

Kui suur peab olema töölise palga alammäär Eestis?

5,60 krooni päewas.

Kuna tänawu fewadisel rahwuswahelisel töötoimkonna konverentzil wastuwõetud palga-alammäära konventfioon peab warsti tulema riigifogus kiinitusele, otsustas Gestimaa Tööliühingute Kesfliidu juhatus wõtta selgitusele, kui suureks peaks selle konventfiooni põhjal kujunema eesti töölise palga-alammäär. Andmete kogumine jäeti jms Gilmani hooleks, kes esitas juhatusle 13. ffp. alljärgnema elatismiinimumi kawa, mis seatud kofku 3-liikmelise perekonna kohta. Aluseks seejuures on wõetud riigi statistika keskbüroo andmed ja augustikuu turuhinnad. Selle kawa järele kujuneks elatismiinimum järgmiselt:

1. Toitmise peale	Kr. 51.92
2. Palitud (talwe ja juwe)	" 9.41
3. Ülikonnad (kostüümid)	" 7.92
4. Tööriided	" 2.08
5. Aluspesu	" 5.04
6. Sokid, sukad	" —.83
7. Peakatted	" 1.89
8. Jalatsid	" 4.75
9. Pooled-tallad ja kontsad	" 1.21
10. Magadis- ja puhkepesu	" —.84
11. Jalatside ja pesu parandus	" —.98
12. Korteri ja weji	" 18.—

13. Walgustus	" 1.20
14. Tuletikud	" —.90
15. Kütte	" 7.50
16. Saun	" 1.50
17. Kuumkeldikus	" —.50
18. Pesu- ja saunaseep	" 1.—
19. Koolitarbed	" 5.—
20. Teaduslik kirjandus ja ajalehed	" 5.—
21. Kõõgi tarbeasjad ja ettenagemata kulu	" 5.—
22. Meelelahutus (lõbustused)	" 6.45

K o f f u: Kr. 138.92 kuus,

wõi jagades 25 tööpäewa peale: imargujelt Kr. 5.60 päewas.

Kesfliidu juhatusle korraldusel kutjutakse kofku töikide ametiühingute juhatusle ja wabrikwanemate ühine nõupidamine 27. septembril, kus wõetakse arutusele see kawa. Ühtlasi töötatakse wälja weel ka teine kawa 4-liikmelise perekonna kohta, mis tuleb arutusele samal koosolekul.

Kõnda omandawad need, kel tuleb riigifogus kaitsta palga-alammäära konventfiooni, kindlad andmed, millega wõib esineda kui organiseeritud töölistkonna arwamisega.

Soome ametiühingud jõudjasti arenenud.

Poole aastaga üle 10.000 uut liiget.

Kollektiivlepingute täiuslik wõrk.

Soome ametiühingulises liikumises on tänawune fewade ja juwi olnud wõrdlemisil edukas nii organiseerimistöö kui ka palgawõitluse alal.

Ametiühingute liikmete arw,

mis aasta algul ulatas 75.000 peale, tõusis käesolewa aasta esimesel poolel 85.265 peale. Tugewamaid liite on praegu: puutöölise liit 230 osakonnaga ja 15.080 liikmega, ehitustöölise l. 209 osak. ja 19.068 liikmega, metallitöölise l.

84 osak. ja 11.973 liikm. ja liikumistöölise l. 76 osak. ja 8072 liikm.

Liikmete arw, mis waremalt mitme aasta festes oli olnud 50.000 ümber, hakkas tõusma paar aastat tagasi, s. o. pärast wõimast ametiühingute kongressi, kus sotsiaaldemokraadid kindlasti nõudsid, et kommunistid loobuksid omast lõhkumistööst ja ametiühingulise wõimaldaksid ajuda puht ametiühingulisele tööle. Kuna sotsialistid wastasel korral oleks lahkunud ja omad ametiühingud ajutanud, tuli kommunistidel

järele anda. Sealt peale ongi liitumine tuntavalt tervenenud ja tugevnenud. Ja sealt peale on jaadud ajuda ka järjekindlale male ning

tagajärjekamale palgavõitlusel.

Pea kõigil tähtsamatel aladel ja juuremates ettevõtetes on maksimas kollektiivlepingud. Suur osa neist on sõlmitud või uuendatud juht viimastel aastatel.

Puutöölistel on ligi kahekümnepoolne kollektiivlepingut, paaris ettevõttes käib praegu võitlus nende eest. Ehitustöölistel on maksimas üle 60 lepingu, neist on käesoleval aastal umbes pooled uuendatud. Metallitöölistel on maksimaalselt lepinguid 28, neist 10 käesoleval aastal sõlmitud. Praegu neil palgavõitlust ei ole. Müürijepooltel on 12 lepingut, millest maksimas lõpeb käesoleva aastaga. Seega on oodata siin juuremat võitlust tuleval aastal. Lõiduainete tööstuses maksimaalselt 41 lepingut, neist on tänavani 4 uuendatud ja kuus uut sõlmitud. Liikumise-

töölistel on 25 kollektiivlepingut. Väbirääkimised uute sõlmimiseks on käsil mitmel pool, peaaegu alikult küll vähemates ettevõtetes. Rahatöölistel on 35 lepingut, millestest viis tänavani on sõlmitud uuesti.

Suurematest võitlustest

on käsil jadamatöölise juurejäreik, mis juba pikemat aega kestab ja rahvusvaheliselt toetust leiab nii aineliselt kui ka jell teel, et teiste riikide, eriti Skandinaavia maade jadamais Soomest tulevaid ja jinnu minuvaid laevu boikoteeritakse, j. o. töölised keelduvad neid laadimast ja tühjendamast.

On palgavõitlus käimas teistelgi aladel, näiteks, naha-, ehitustöö-, puutöölistel, kuid peardõhku on loondatud jadamatöölise streigile, mida toetab foku Soome tööliskond üksimeelselt. Streigi jenne arenemine lajeb loota, et jeeigi juurevõitlus töölisele enam-vähem õnnelikult lõpeb, kuigi siin ka ettevõtjad rahvusvaheliselt toetust leiavad ja jelle tõttu raske on nende vastupanu murda.

Saksamaa üldise ametiühingute liidu kooli asutamiseft Bernaus.

Õppeasutus ja eeskujulik kodu korraga.

Saksamaa üldine ametiühingute liit kaavatseb Berliini lähedusse ja Saksamaa lääne osja asutada rea kooli, kus õpetust hakkavad jaama igajugustes ettevõtetes tegutsesvad usaldusmehed. Neile usaldusmeestele, kelle kannatlik ja omakasutata töö on ametiühingutele määrava tähtsusega, hakatakse lähemat õpetust andma jotsiaalpoliitikas, töõõiguses, ettevõtte terwishoius ja teistes töölisesse ja töõõsse puutuvates küsimustes. Eriti koolitatakse neid välja mõnes iisfikus ametis, nagu koosolekujuhataja, vahekohtunik, töõõkohtunik, noortejuhht, referent jne. Õpilasi, kelle hulgas on efindatud nii töõtawad nais- kui meestöölised, jellesse kooli waluwad iisfikud ametiühingud üle foku riigi. Õpetuse kestvus oleks esialgu 4 nädalat. Selle aja kestes kindlustatakse nii õpilase enese kui ta perekonna majanduslik seisuford.

Need koolid on õieti internaadid, kus õpilasteks nii mees- kui naistöölised igajuguses wanaduses, igajugusteft maakondadeft, igaju-

gusel kultuurilisel arenemisaastmest. Õpilastele kool ei pea andma iisfi teadmisi ja õstusi, waid wõimaldama neile kah terve, laheda, meeli ja fehaorgaane pingutawa elu. Kooli ei ehitata juurlinnadesse, waid wabasje loodusesse — aga nii, et mõni juurem linn iisfi käepärast oleks.

Nendes koolides tahetakse inimestele, kes muudu raskest töõõst ja piidimisest hoolimata, pole suutnud jaawutada elamismiinimumi, wõimaldada elamismaximum. Elamismaximumiks pole tarwis iisjeraliist luffust (toreduft), küll aga täielikku komforti (mõnujufi), nagu näiteks: spordiväljad, mänguplatjid, jupelasutusjed ja puhferuumid, iis raamatukogud, lugemisjaalid, kooswiibimiseruumid. Seda kõike ei taheta pakkuda juhuslikule küllaliste hulgate, wõi iisfikutele, emast eraldawatele iisfikutele, waid foku töõtawale õpilaskonna iisjerele, kes elus wõitlemas iishe ja jama iisji kasuks.

Koolis kawatjatakse töõtada nii waimliselt

fui tehaliselt kõige intensiivsemalt; sellejuures püüdes arvestada iga isikliku õpilase kaldu-
müste ja huwiga. Töö on funduseta. Õpilane,
lahkudes koolist, pöördub märskendatult tagasi
endisesse ümbruskonda ja eäneb siin juba
uute nõudmistega, iseäranis eluforteri kui ka
eluwiihi suhtes.

Kool peab õpilasi kõige enam kasvatama
juht oma eeskujuliku, täpse ja täiusliku tööfor-
ralduse ja tegemusega.

Õpinene jarnane kool ehitatakse praegu
Berliini lähedusse, Bernausse, maale, ilusa
metsa servale. Koolimaja maa-ala on kuniis
suur ja omab wäikeste tiigi. Berliini on sealt

umbes 40 minuti raudteesõit. Bernau linn
toetab muuseas jõukohajelt ettemõtet aineliselt.

Bernau kool arvestab 120 õpilasega, ma-
hutades 2 õpilast igašse tuppa. Üpperuumi-
deks on 3 klassiruumi à 40 kuulajale, 2 semi-
nari à 20 õjawõtjale, raamatukogu, lugemis-
saal ja õppeabinõude tuba. Aulasse mahub
200 isikut: teda wõib tarwitada kongressideks,
kõnwerentsideks ja pidudeks. Peale selle on
rida eluruumi õpetajatele, teenijatele, maha-
walitijale ja õpilastele. Siis spordi- ja män-
guplatšid. Plaani walmistas Hannes Mayer,
tema hooleks anti kaš ehitustöö ferdawimmine.
Praegu on tööga juba algujt tehtud.

Saksa tööliste pank nõuab jissjepääsu Berliini böršile.

Tööliste pank lossi tänawa pühitsetud kodades.

Praegu on Berliini börši mustale tahwile
lõõdud huwitaw teadaanne. Sellest selgub, et
Berliini tööliste, ametnikkude ja teenijate
pank nõuab oma eesjseisuse liikme juurepääsu
Berliini böršile. Wastutajatena on seejuures
määritud üks riigi krediidiseltji direktor ja
kaks tuntud erapanga omanikud. Muudu on
see ju tööliskonnale täiesti ükskõik, kes tohib
astuda Saksamaa suurima rahaturu pühitset-
tud ruumidesse. Kuid sel puhul on tegemist
tähtja sündmusega: töölistepank klopib selle
wägewa asutuse ukse pihta ja nõuab jissjelast-
mist. Kõle mingit kahtlujt, ettepanek otjusst-
atakse jaatawalt; on ju töölistepank oma lihi-
fejele olemasolule waatamata juitnud raha-
ilmas wõita lugupeetud seisukoha. Ei ole wa-
jadujt eriti märkida jarnase börši tähtsujt, na-
gu jeda on Berliini oma. Ta kujutab enesest
wägewa imewõimta, mis igasuguste kaana-
lite kaudu, nii jisse- kui wälismaast, enesesse
tjhtub raha ja jühib jeda jiss jinna, kus teda

tarwitatakse. Temasse pääs on eriti raske.
Kui mõni börši liikmeks tahab jaada, peawad
tema eest wastutama üldtuntud pankirid.
Peale selle nõutakse kõrget kautsjoni. Kui
ametliühisujed asutasid töölistepanga, jiss
kapitalistlikud rahamehed ei pööranud jellele
mingit tähelepanu. Niid aga tungib see asu-
tus ikka kaugemale erafapitali seisufohtadesse
ja kaanalitesse. Temale waadatakse nagu ha-
wile forellitiigis. Aga kuidas temasse kaš ei
sujtutaks, üks on kindel, et töölistepank areneb
ja laieneb suurepärajelt ja sealjuures on ta
alles oma tegemise algufel. Ta on kaasa
aidanud töölisühistegemisele, on hankinud
suure hüpoteekpanga ja niid nõuab oma esi-
tajale pääsu böršile — need kõik on tähtjad
werstatulbad ühismajanduse teel. Tulewiku
eest ei tarwitse meil muretjeda. Töölistepank
käib julgelt oma teed hoolimata kadedate
ahwardusijst nii jinnpool kui sealpool teed.

Rootsi töölised wõitluste eel.

Umbes 150.000 töölis ootab palgawõitlus.

Rootsi töölistel tuleb ligemal ajal üle
elada kriitiline ajajärk. Suur töölepinguid
lõpeb ligemal ajal, kui neid ei otjustata pi-
fendada. Nende ülesõitlemise tähtjad jõua-
wad kätte lähemal nädalail. Arwatakse, et
umbes 150.000 töölijel tuleb wististi ajuda
palgawõitlusele, jst on oodata ettemõtjate
poolt töölepingute ülesõitlemist.

Suurema ulatufega lepinguteft, mis tõe-
näolijelt üles õeldakse, on majacehituse

töölise oma, mille alla kuulub 50.000 töö-
list, kudumistöölistest jatuwad wõitluse
30.000 töölist, rauatehastes — 27.000, jaapa-
tööstustes — 7.000 ja tulitikutööstustes —
4.000 töölist.

Ka mitmetes omawalitjuse ettemõtetes
lõpewad lepingud. Kuid seal on nende
uwendamine wõimalik wististi ilma erilise
wõitlufeta.

Teateid ametiühinguist.

Pärnu „Tööliskodu“ jääb kitsaks.

Viimase aasta jookkul töölisühingud jõud-
sasti kasvand.

Millis kevadel oli Pärnu „Tööliskodu“
junnitud ümber kolima, sest et endised ruu-
mid jäid kitsaks. Wahapeal on aga igasu-
guiseid töölisühinguid juure teffinud ja
teised jedawõrd kasvunud, et praegused
ruumid wägigi kipuvad wäikseks jääma.
Siin käiwad koos lauljad, orkestrandid ja
näitlejad harjutusil, siin peawad ühingud
ja nende juhatused koosolekuid; publikule ja
lugemistoa tarwitajale ei jäägi ruumi
järele.

Viimajel ajal on päewaforrade kerfinud
ka Pärnu „Töölismaja“ ehitamise küsimus.
Särgmise töölise rahwapeo ülejääk peaks
jelle ehituse algkapitaliks minema.

Pärnu töölise rahwapeo

õnnestus ülihästi.

Töölisühing saab omale raamatufogu.

Pühapäewal, 9. jkp. korraldas Pärnu
töölisühing kõigi laktiivsete teiste töölise-
organisatsioonide tegelaste (E. S. T. P.
Noorjõtsialistide, töölisportlaste, näitlejate,
lauljate j. t.) kaasabil endises Ammende
juwelooskis juurejoonelise rahwapeo. End.
miljonäri ruumes lehwis nüüd tööliskonna
peolipp. Kõikjal paistis silma, et peo kor-
raldajad olid töölised ise, samad töölised kes
tödanlaste pidudel palgalistena tegutsewad,
niiwama ka töölised wabrikuis, töökodades,
ärisedest, jne. olid nüüd piletitasjade ja
muude korraldustööde juures.

Rahwast peol oli ülirohkesti — üle
1500 inimeje, nii et liikumine lossis oli
õhtu saabudes peaaegu wõimatu.

Linelijelt õnnestus ka pidu ülihästi, nii
et Pärnu töölisühing wõib omale joetada
wäärtusliku raamatufogu.

Ärgu puudugu ametiühinglase laualt

Ametiühinglase käsiraamat

E. Joonase

Ametiühingud,

nende ülesanded

ja wõitluswahendid

Eestimaa töölisühingute Keskliidu kirjas-
tus 1927 a. Müüwad kõik Keskliitu kuu-
luwad ühingud ja Keskliidu büroo Tallinn,
W. Pärnu mnt. 31.

Hind kõigest 50 senti.
126 lehekülge suur.

Wastutaw toimetaja J. Piiskar.

Wäljaandja E. Töölisühingute Keskliit.

Kirjastuse o.-ü. „Läht“ trükk, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.